
BIBLIOGRAFIE

I. In april verscheen "Appeltjes van het Meetjesland" het 24e jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland. Naast de waardevolle bijdragen van G. Van Vooren (De Armenzorg voor de Katholieken in het Middelburgse Missiegebied gedurende de 18e eeuw), L. Stockman (Moergronden en turfuitbating in de Ambachten Maldegem en Aardenburg), M. Ryckaert (De Huisweverij te Zomergem), R. Moelaert (Wessegem en zijn Heren) A. Ryserhove en J. Vandevaire (Oud Ursel) bevat het jaarboek ook een studie van onze ere-voorzitter Dr. P. Rogghé met als onderwerp "Gent in de XIVE en XVe eeuw. De Geestelijkheid en haar Tijd". Bij het lezen van deze boeiende studie, voorgebracht in een prachtige vorm, rijst Gent met zijn tientallen kerken en kloosters en zijn intens leven ons voor de ogen. Even willen

we de slotzin van Dr. P. Rogghé citeren : “Wat wij uit de bronnen haalden was noch hemel noch hel maar een menselijk Gent dat zijn lot niet kon ontlopen”.

Het jaarboek kost 250 F en kan besteld worden door storting op postrekening 60 40 56 van Het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland, Gentstraat 13, Lembeke.

II. Prof. P. Kluyskens publiceert in De Gentenaar een reeks artikels over de gildehuizen te Gent.

De Wevers. Hun kapel. Hun godshuis. (3 april)

Van wevers en metsers. (10 april)

De korte loopbaan van het Metsershuis. (17 april)

Het Coorenmetershuys. (24 april)

De goud- en zilversmeden. (1 mei)

III. Ter gelegenheid van de viering van het millennium van de wijk Ekkerghem verschenen twee artikels “Ekkerghem heeft eigen karakter” op 16 en 17 april. (De Gentenaar)

NIEUWE AANWINSTEN

I. Gent en Willem 1 (1814-1830) Herinneringen

De merkwaardige tentoonstelling ingericht door het stadsbestuur in het “Centrum voor Kunst en Cultuur”, St.-Pietersplein, kende terecht een grote volkstoeloop.

Nooit voordien werd de korte levensperiode van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden, onder de regering van de schrandere, maar kortzichtige vorst Willem 1, zo omstandig belicht en luisterrijk behandeld.

De Heer Johan DECAVELE, stadsarchivaris, stond in voor de materiële organisatie van het geheel.

Het stadsarchief, de centrale bibliotheek van de Rijksuniversiteit, het museum van de Bijloke en privaat bezit gaven in bruikleen een verzameling schetsen, schilderijen, geschriften, leerboeken, documenten die de algemene bewondering afdwong en, qua samenstelling en vakkennis, tot eer strekt van de inrichters.

Onze leden die deze unieke tentoonstelling bezochten, welke in een recordtijd werd samengebracht, hebben kunnen vaststellen hoe het stadsbeeld er toen uitzag en welke merkelijke veranderingen en verbeteringen werden uitgevoerd.

Op economisch-, wetenschappelijk, sociaal gebied betekent het beleid van Willem 1 een verheugende vooruitgang op de XVIII eeuwse toestan-

den, maar de godsdienstige strubbelingen werpen een schaduw op deze Hollandse bewindvoering.

Het graven van het kanaal Gent-Terneuzen, de stichting van onze universiteit zijn wel de hoogtepunten van de lokale geschiedenis van deze periode, die een weldadige invloed op de verdere ontwikkeling van onze stad uitoefende.

Een pluspunt was verder het oprichten, in 1823, van een "commission communale pour la conservation des monuments et objets d'art", herdoopt in de aktuele "Commissie voor monumenten en stadsgezichten", wier vijf en twintigjarige aktiviteit veel van het oude Gent heeft kunnen redden.

Andere inlichtingen vindt u in de historiek van de periode, van de hand van archivaris DECAVELE, die met zijn wetenschappelijke medewerker R. DE HERDT voor een tekstrijke catalogus zorgde.

Wegens de omvang van de tentoonstelling werden het verblijf van Lodewijk XVIII in onze stad en het orangisme na 1830 buiten beschouwing gelaten.

Deze catalogus is steeds verkrijgbaar in het stadsarchief, Abrahamstraat tegen de spotprijs van dertig frank.

MW VAN GELUWE-EGGERMONT A.

II Een waardevolle aanwinst

Wij ontvingen, in ruildienstverband, deel XXII (1969-1972) van de "Gentse bijdragen tot de kunstgeschiedenis en de Oudheidkunde", uitgegeven door het Hoger instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde van de Rijksuniversiteit te Gent met de steun van het Universitair vermogen.

De beperkte plaats die ons wordt toegemeten laat ons uiteraard niet toe veel kommentaar over de rijkelijk geïllustreerde inhoud uit te brengen, maar niettemin onthouden wij vooral de verzorgde uitvoering van tekst en afbeelding en het streng wetenschappelijk karakter van de afwisselende bijdragen van gekende medewerkers.

Twee bijdragen zijn gewijd aan Gent, nl. "Het genootschap La Concorde en haar afgebroken verenigingsgebouw te Gent" (Frieda Van Tyghem) en "De wijze waarop het Lamgods altaar was opgesteld" (Elisabeth Dhaenens).

Na de geschiedkundige en bouwkundige waarde van de twee huizen die deel uitmaakten van het Concordecomplex te hebben aangetoond, besluit schrijfster : De afbraak in 1969 van het hotel Papejans (XVIIe eeuw) valt te betreuren, te meer daar de historisch-gegroeide Gentse Kouter stelselmatig beroofd wordt van zijn waardevolle gebouwen, die plaats moeten maken voor een reeks koele bankgebouwen of zakenkantoren.

Enkel de Handelsbeurs (1738), het rococohuis Faligan en een klein huis in Lodewijk XIV-stijl hebben tot nu toe stand gehouden.

Doch, voor hoelang nog ?

De bescherming van de historische en estetisch-waardevolle gebouwen laat te Gent en elders veel te wensen over.

Twee maatregelen dringen zich op : uitbreiding van de lijst der geklasseerde monumenten en een inventarisatie van de waardevolle huizen.

Over de opstelling van het Lam Godsaltaar geeft Elisabeth Dhaënens een uitgebreid commentaar, waaruit blijkt dat bijna elke generatie iets aan de opstelling van het retabel of iets in de onmiddellijke omgeving heeft gewijzigd.

Gelukkig bleef het retabel steeds in zijn oorspronkelijke kapel, maar zal de druk van het massatoerisme en de bijziendheid van sommige hedendaagse belangstellenden een dergelijke vaststelling bestendigen ?

In dit nummer verschijnen nog bijdragen van Stan Leurs, Katia Norre, A. Van den Kerkhove, Hans Vlieghe, R.A. d'Hulst.

Belangstellenden kunnen zich wenden tot onze "ruildienst" om deze "Gentse bijdragen" en vorige delen te verkrijgen.

Bijdragen over "Gent" verschenen in vorige nummers zullen later medegedeeld worden.

De bibliothecaresse,

VAN GELUWE-EGGERMONT A.

VRAAG EN ANTWOORD

Vraag 57 : De Gentse kiosk

Nu de kiosk op de Kouter wordt opgefrist, zijn de namen van de vier musici erop vermeld, van onder de roest- en verflagen vandaan gekomen. Het past wel even eraan te herinneren.

1. Mozart W. (1756-1791)

Mozart schreef zijn Figaro naar een libretto van Beaumarchais, zoals ook Rossini met zijn Barbier.

2. Auber D. (1782-1871)

De Stomme van Portici.

3. Rossini G. (1792-1868)

De Barbier van Sevilla.

Ouverture tot Willem Tell.

4. Grétry A. (1741-1813)

Belgisch componist.

Richard Leeuwenhart.

Musici werden gekozen die hun themata in het teken van de vrijheid stelden (Auber, Rossini). Het afwerpen van het juk van de overheerser zoals bij Willem Tell. Het is wel eigenaardig dat het vier opera-componisten zijn, die in de geschiedenis of in de fantasie zijn gaan nazoeken, welk thema ze best konden gebruiken in hun muziek. Dat men vier kopstukken heeft uitgezocht en niet hen, die fanfare of harmoniestukken hebben geschreven, pleit voor het gezond verstand van de initiatiefnemers.

Het dient nog gezegd dat Mozart en Grétry het best te lezen zijn of waren voor de vele generaties muzikliefhebbers en toehoorders op de Kouter. We zouden graag te weten komen in welk jaar de kiosk werd gebouwd ?

Lic. P. Vlieghe

Antwoord

De begroting van 1876 voorzag een bedrag van 32 000 F voor verbeteringswerken op de Kouter. Deze werken omvatten :

- a) een betere verlichting door het plaatsen van kandelaars met vier armen en vijf lantarens,
- b) het planten van een tweede rij bomen,
- c) het aanleggen van een groot voetpad,
- d) het bouwen van een ijzeren kiosk.

In juni 1876 werd de aanbesteding van 34 kroonkandelaars voor 20 000 F goedgekeurd. De aanbesteding van het bouwen van een kiosk naar het plan van bouwmeester A. Pauli had plaats op 3 juni 1878. Het werk kostte 15 395,25 F. In het Jaarverslag van de stad Gent voor het jaar 1879 lezen we (blz. 160) : "De kiosk op de Kouter beantwoordde, schijnt het ons, aan de algemene verwachting. De plaats, waarover lang werd geredetwist, heeft bijna iedereen voldaan en voor het voorkomen verwierf de bouwmeester welverdiende gelukwensen". Vanaf 1886 werden tijdens de concerten op de Kouter stoelen geplaatst aan de kiosk. In 1886 bracht deze verpachting 30 F op, in 1892 bedroeg de pacht reeds 100 F. De concerten moesten veel toehoorders aantrekken, want in 1897 is de pacht geklommen tot 402 F en vanaf 1898 tot 932 F. Ook het krantenhuisje staat op de Kouter sedert 1886; tot 1894 bedroeg het pachtrecht 146 F per jaar; vanaf 1897 bracht dit pachtrecht 222 F op. (bron : begroting van de stad Gent)

M.S.

Antwoord op vraag 53

Op verzoek van enkele lezers geven we een overzicht van de maten en gewichten in gebruik voor de invoering van het decimaal stelsel. De lijst is ontleend aan het boekje "Grondregelen der Rekenkunst" door

Ch. Van Durme en werd uitgegeven te Gent (zonder jaartal), vermoedelijk rond 1835.

Brabantse munt : gulden (G) = 20 stuivers (S)
 stuiver (S) = 12 deniers (D)

Vlaamse munt : pond (L) = 20 schellingen (Sch)
 schelling (Sch) = 12 grooten (Gr)

Landmaten te Gent en te Brugge : bunder = drie gemeten
 gemet = 300 roeden
 roede = 196 voeten
 voet = 100 duim

Gentse ellemaat : een el = vier vierendeel
 een vierendeel = vier taliën

Gentse inhoudsmaat voor droge waren : zak = twee halsters
 halster = twee viertels
 viertel = twee meukens
 meuken = acht minten

Gentse inhoudsmaten voor vloeistoffen :

 ton = 64 stopen
 stoop = twee potten
 pot = twee pinten
 pint = vier dobbelmaatjes
 dobbelmaatje = twee maatjes

Gewichten : steen = zes ponden
 pond = 16 oncen
 once = vier sozynen

M.S.

UIT GENT

I. Op zaterdag 30 maart reed voor de laatste maal een oud tramrijtuig door de stad. (De Gentenaar 1.4.1974)

II. Onder de laureaten van de Stichting Roeping bevindt zich de jonge Gentenaar Willy Wery. Hij is de zoon van wijlen Wery, de bekende bloemist van de Kortrijksestraat. Willy Wery leidt in Senegal een centrum voor de herklassering van genezen melaatsen en poogt deze mensen tot moderne boeren op te leiden.

III. Op blz. 57 van Ghendtsche Tydinghen wordt gezegd, dat het werkhuis Rigelle gelegen is op de Zwijnaardesteenweg. Enkele lezers delen mede, dat dit werkhuis gelegen is in de Kokerstraat.

IV. Op 2 april overleed te Gent de kunstenaar Victor Stuyvaert. Hij was een bescheiden en edel man, die leefde voor en door de Schoonheid. Stuyvaert illustreerde tientallen boeken en was een graveur van wereldformaat.

V. Tijdens opgravingen in de St.-Baafsabdij werd een eeuwenoude grafzerk blootgelegd. (Vooruit 19.4.1974)

VI. Op 7 mei overleed te Sint Denijs-Westrem de historicus Hans Van Werveke. Prof. Van Werveke werd geboren te Gent in 1898 als zoon van Alfons Van Werveke. Hij promoveerde tot doctor in de wijsbegeerte en letteren in 1922. In 1924 was hij reeds docent aan de Gentse universiteit; in 1933 werd hij benoemd tot gewoon hoogleraar. Prof. Van Werveke onderwees gedurende meer dan veertig jaar de geschiedenis van België en de economische geschiedenis. In 1966 verwierf hij het emeritaat. Het is ons onmogelijk een overzicht te geven van de talrijke studies door Prof. Van Werveke gepubliceerd. Toch willen we herinneren aan het werk "Gent. Schets van een Sociale Geschiedenis". (Gent 1947)

VII. Op de internationale planten- en bloemententoonstelling te Wenen behaalde België de ereprijs; de gouden medaille werd verleend aan de Koninklijke Maatschappij voor Bloementeel te Gent. (Le Soir 3 mei 1974)

VIII. Aan Professor R. Van Caenegem werd door een internationale jury de Franqui-prijs toegekend. Prof. Van Caenegem onderwijst de geschiedenis van het recht aan de Gentse universiteit.

PRIJSVRAAG

Het idee komt van ons lid Ir. André MERTENS die een prijs van 500 fr. ter beschikking stelt voor de winnaar.

Ze luidt als volgt :

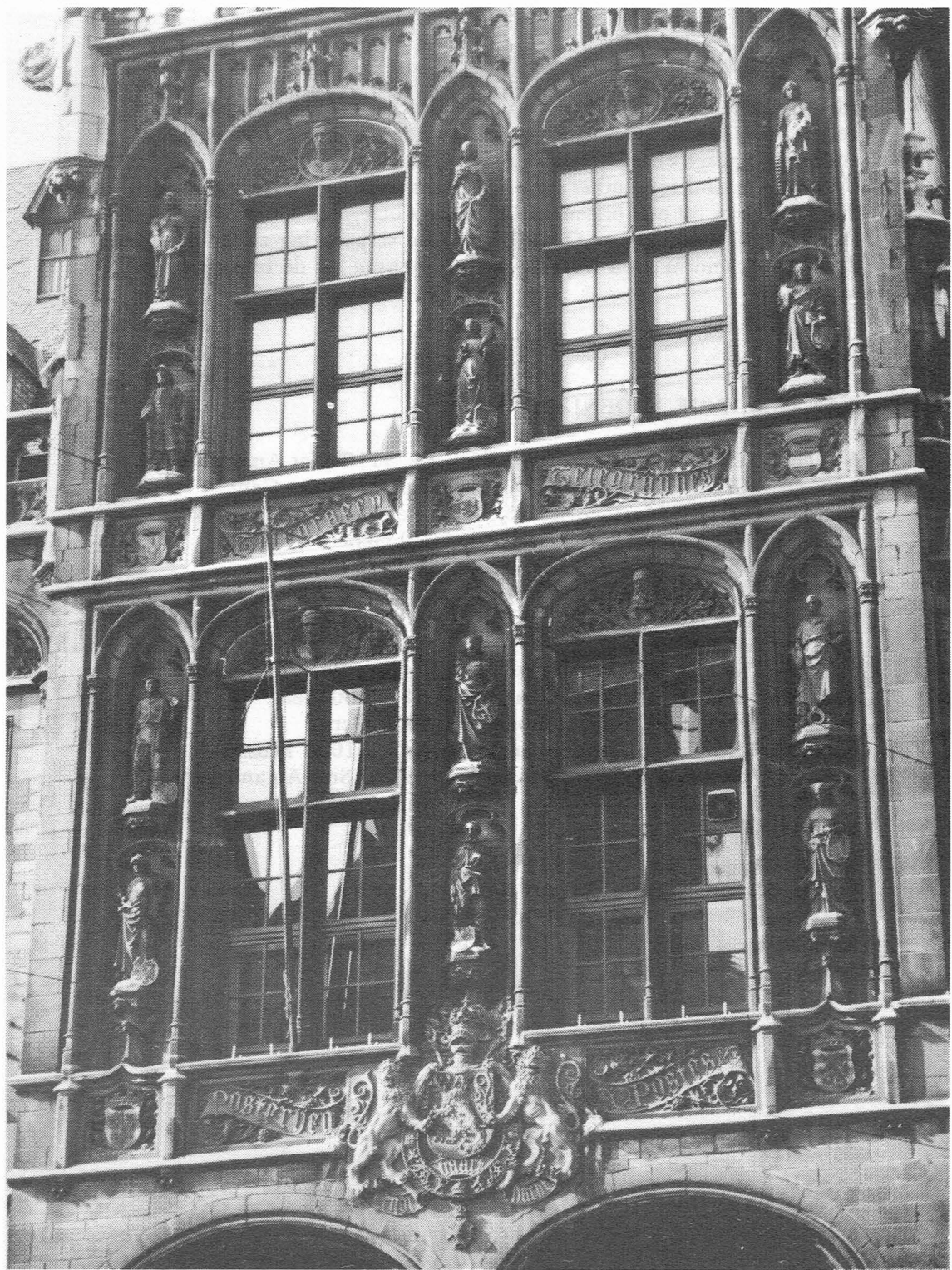
Wanneer men het gebouw van de "Grote Post" bekijkt, dan zal men bemerken dat de gevels aan de kant van de Koornmarkt, de Pakhuisstraat en de Graslei o.m. versierd zijn met 24 gebeeldhouwde koppen (niet te verwarren met de andere figuren). Op de hierbij gereproduceerde foto van een deel van de gevel op de Koornmarkt, ziet u er enkele van.

Wie geeft ons een volledige lijst van de afgebeelde personen ?

De koppen langs de kant van de Pakhuisstraat, van de hand van de beeldhouwer Hippolyte Leroy, zouden de staatshoofden voorstellen die regeerden in 1907.

Schiftingsvraag : Hoeveel juiste antwoorden zullen wij ontvangen hebben op 1 oktober a.s., uiterste datum voor inzending.

Een mooi karweitje dus voor onze Gentse speurders.

MEDEDELING

Als bijlage bij het juli-nummer van Gendtsche Tydinghen ontvangt U de kataloog van de werken en documentatie van de bibliotheek van de Heemkundige en Historische Kring Gent.

Vanaf de maand september zal elke eerste zondag van de maand van 10 u tot 11 u 30 een bijeenkomst worden belegd in het lokaal Het Damberd, Koornmarkt te Gent. Tijdens de vergadering zullen de leden de mogelijkheid hebben werken en documenten uit de bibliotheek te raadplegen.
